



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

ГОДИШЕН ДОКЛАД И ОТЧЕТ

ЗА ДЕЙНОСТТА НА
ДЪРЖАВНИЯ ФОНД
ЗА ГАРАНТИРАНЕ УСТОЙЧИВОСТ НА
ДЪРЖАВНАТА ПЕНСИОННА
СИСТЕМА ЗА 2012 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ЧАСТ ПЪРВА

**ДЕЙНОСТ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА ДЪРЖАВНИЯ ФОНД ЗА
ГАРАНТИРАНЕ УСТОЙЧИВОСТ НА ДЪРЖАВНАТА ПЕНСИОННА
СИСТЕМА**

ЧАСТ ВТОРА

**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ФОНД ЗА ГАРАНТИРАНЕ
УСТОЙЧИВОСТ НА ДЪРЖАВНАТА ПЕНСИОННА СИСТЕМА**

I. ПРИХОДОИЗТОЧНИЦИ

II. УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА

III. ОТЧЕТНОСТ

ЧАСТ ТРЕТА

ПУБЛИЧНОСТ

ЧАСТ ЧЕТВЪРТ

ВЪНШЕН ОДИТ

ЧАСТ ПЪРВА

ДЕЙНОСТ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА ДЪРЖАВНИЯ ФОНД ЗА ГАРАНТИРАНЕ УСТОЙЧИВОСТ НА ДЪРЖАВНАТА ПЕНСИОННА СИСТЕМА

На своите заседания в началото на 2012 г. Управителния съвет на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система /ДФГУДПС/ продължи усилията си за постигане на консенсус по изготвените промени в Закона за ДФГУДПС. След обстояйни дискусии на проведеното на 22.02.2012 г. заседание УС на ДФГУДПС единодушно прие проект на ЗИД на Закона за ДФГУДПС. Основните промени са насочени към:

Разширяване на инвестиционните възможности

Предложенията за усъвършенстване на инвестиционните регулации предоставят възможност за по-широка диверсификация на портфейла на териториален признак. Въвежда се възможността ДФГУДПС да придобива финансови инструменти издадени от български емитенти, в това число и от българската държава. Заложеното в действащия закон ограничение незаслужено пренебрегва инвестирането в страната, с което допълнително се ограничава ликвидността на местната финансова система.

Предложените промени са в съответствие с основните принципи на инвестиране на фонда, а именно **надеждност, доходност, ликвидност и диверсификация**. Запазват се забраните за инвестиции в акции и дялове на колективни инвестиционни схеми или други предприятия за колективно инвестиране, в недвижимо имущество (включително чрез акции или дялове на предприятия за колективно инвестиране), както и в ценни метали и сертификати върху тях.

При определяне на ограниченията, свързани с рисковите експозиции са следвани практиките, наложени по отношение на управлението на инвестиционни портфейли на държавни резервни фондове и по-специално от вида държавни резервни пенсионни фондове (Sovereign Pension Reserve Fund, SPRF), към които принадлежи и ДФГУДПС.

При направен анализ на държавните резервни пенсионни фондове в ЕС е установено, че 16 държави от ЕС нямат резервни пенсионни фондове, а други 11 от тях разполагат с такива. От тях 7 са от типа SPRF и 4 от типа SSRF (Social Security Reserve Fund), които съществуват като част от социално-осигурителната система.

Всички фондове от типа SPRF могат да инвестират в местни инструменти, включително в държавни ценни книжа (ДЦК). Така например белгийският SPRF фонд е задължен да инвестира 100 % от активите си в местни ДЦК, а фондът в Португалия е задължен да инвестира минимум 50% от активите си в местни ДЦК. Фондът в Полша е задължен да инвестира 100% от активите си в местни инструменти, като активите му основно са инвестирани в ДЦК. По отношение на фондовете във Франция и Ирландия, през 2010 г. е направена сериозна промяна в инвестиционната им стратегия. Във

Франция целта е увеличение на инвестициите в местни ДЦК до 50 % от нетните активи на фонда, а в Ирландия е направена законова промяна, която позволява инвестирането в ирландски ДЦК. В Швеция функционират пет буферни фонда на пенсионната система, като всичките могат да инвестират в местни държавни ценни книжа.

На следващо място, фондовете от типа SSRF, които съществуват като част от социално-осигурителната система в Испания, Дания, Кипър и Люксембург също могат да инвестират в местни инструменти. При тях не е предвиден конкретен лимит на инвестициите в ДЦК. Фондът в Кипър инвестира основно в нетъргуеми местни ДЦК. Фондът в Испания може да инвестира единствено в ДЦК, като инвестициите му в чужди ДЦК не могат да бъдат повече от 50 % (делът на испанските ДЦК в портфейла на фонда към края на 2010 г. е 87 %).

Изследването потвърждава факта, че нито един от резервните фондове няма забрана за инвестиране в местната икономика, което налага и изводът за необходимост от създаване на законова регламентация, която да позволи част от активите на фонда да могат да се инвестират в местни финансови инструменти, в т.ч. и в ДЦК на суверена. Тези книжа принципно инкорпорират нисък ликвиден и инфлационен риск, като същевременно носят оптимална възвръщаемост. В допълнение законопроекта предвижда в случай, че възможността за инвестиции в български ДЦК бъде използвана, инвестициите да бъдат извършвани поетапно чрез 10%-тно стъпаловидно увеличение за всяка следваща година, но не повече от 70% от активите на фонда.

По-високи изисквания към качествените характеристики на инвестиционните инструменти

Законопроектът предвижда промени и по отношение на качествените характеристики на приемливите инвестиционни алтернативи в структурата на инвестиционния портфейл на фонда. По отношение на инвестициите в акции на местния и чужди пазари се поставят кумулативно изискванията същите да бъдат приети за търговия на регулиран пазар и да са включени в представителен индекс. Присъствието на акциите в индекс на регулиран пазар е гаранция за това, че инструментите отговарят на редица високи изисквания, които допълнително осигуряват ликвидността на финансовите инструменти.

За дълговите ценни книжа остава изискването да бъдат с инвестиционен клас рейтинг, присъден от регистрирана или сертифицирана съгласно Регламент 1060/2009 г. агенция за кредитен рейтинг. За корпоративните дългови инструменти е предвидено и допълнителното изискване да бъдат търгувани на регулиран пазар.

Успоредно с предвидените максимално допустими лимити за инвестиране на активите на фонда по класове финансови инструменти, са предвидени разпоредби за максимална експозиция към един емитент и група свързани с него лица. Подобно ограничение не е предвидено в действащия закон и това представлява потенциален риск от прекомерно обвързване с резултатите на един емитент.

Други изменения

С цел поясняване на някои понятия произтичащи от предложените със законопроекта изменения, в Допълнителните разпоредби се предлага включването на определения за понятията „свързани лица” и „контрол” за целите на управлението на

инвестициите на фонда по чл. 13 от лицата, управители на портфейли по чл. 14, които целят да предоставят достатъчно гаранции за независимост на потенциалните кандидати за управители на портфейли от емитенти, в чиито ценни книжа биха могли да бъдат инвестирани средства на фонда. Същевременно, се предлага да отпадне определението за „финансова институция“, съгласно което се предвиждаше възможност единствено банки и инвестиционни посредници да бъдат допустими кандидати за управители на инвестиционен портфейл. Допустимите финансови институции - управители на портфейли не биха могли да бъдат предварително изчерпателно определени на законово ниво. С цел извършване на избор на най-подходящия кандидат за управител на портфейл от активи на фонда, управителния съвет следва да определи високи критерии за допустимост, при спазване на процедурата за избор, предвидена и в действащия закон.

Наред с изложеното се допълват задълженията, предвидени за специализираното звено в администрацията на Министерството на финансите, което следва да подпомага министъра на финансите при изпълнение на неговите правомощия като председател на управителния съвет на фонда. Паралелно с това, се прецизират част от правомощията на председателя на управителния съвет, които са от оперативен порядък и преимуществено са вменени за изпълнение от специализираното звено и по настоящия закон. Предлагат се допълнения в разпоредбите, регламентиращи правомощията на управителния съвет, като се допълват разпоредби от действащия закон и се предлагат промени произтичащи от предложените изменения в други части на закона.

На 12 март 2012 г. проектът на ЗИД на Закона за ДФГУДПС беше изпратен за междуведомствено съгласуване, в рамките на което беше разгледан и на заседание на Националния съвет за тристранно сътрудничество на 22 март 2012 г. По предложение на синдикатите, и вследствие на актюерските разчети на НОИ за необходимостта от трансфери, в проекта е предложено удължаване на първоначалния период за трансфер до 2028 г.

През месец март и април 2012 г. ЗИД на Закона за ДФГУДПС бе съгласуван и с Европейската централна банка.

Със свое Решение №293 от 12 април 2012 г. Министерският съвет одобри проекта на ЗИД на Закона за ДФГУДПС и законопроекта беше внесен в Народното събрание.

С решение на УС на ДФГУДПС през 2012 г. бе одобрен Годишен доклад и отчет за дейността на ДФГУДПС за 2011 г., в съответствие с чл. 5, ал. 12 от Закона за ДФГУДПС. Съгласно разпоредбите на закона отчетът за дейността на фонда бе разгледан от Министерския съвет във връзка с чл. 24, ал. 3 от същия закон и бе внесен в Народното събрание като съставна част на отчета за изпълнението на държавния бюджет за 2011 г.

На 12 декември 2012 г. бяха приети промени в УС на ДФГУДПС. Министерският съвет реши Дамян Стайков – началник на отдел „Емисии“ в

Министерството на финансите, да замени заместник-министър Боряна Пенчева като представител на правителството в УС на ДФГУДПС. Промяната беше обоснована поради назначаването на Пенчева в Управителния съвет на Българска народна банка.

ЧАСТ ВТОРА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ФОНД ЗА ГАРАНТИРАНЕ УСТОЙЧИВОСТ НА ДЪРЖАВНАТА ПЕНСИОННА СИСТЕМА

I. ПРИХОДОИЗТОЧНИЦИ

В съответствие с разпоредбите на чл.11 от Закона за ДФГУДПС по сметка на фонда през 2012 г. са трансферирани средства в размер на 310.14 млн. лв., в това число:

- 223.53 млн. лв. – постъпления от приватизация съгласно чл. 8, ал. 1 от Закона за приватизация и следприватизационен контрол (ЗПСК);
- 84.06 млн. лв. - приходи от концесии, отчетени по републиканския бюджет за 2011 г. в съответствие с чл.11, ал.1, т. 3 от Закона за ДФГУДПС;
- 2.55 млн. лв. - приходи от други източници, определени със закон или с акт на Министерския съвет - средства от глоби, имуществени санкции и неустойки, свързани с приватизационния процес по реда на чл. 8, ал. 8 (2) от Закона за приватизация и следприватизационен контрол.

През 2012 г. не са отчислени средства за сметка на излишък по републиканския бюджет за 2011 г., предвид отчетен дефицит в размер на 1 809.7 млн. лв.

II. УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА

Акумулираните по сметка на фонда средства са инвестирани в депозитна сметка съгласно Общите условия за откриване на депозитни/инвестиционни сметки в БНБ.

На заседанието на 09.02.2012 г. УС на ДФГУДПС взе решение в деня на падежиране депозитите от 2011 г. да се закрийт и със средствата да се захрани текущата сметка на фонда в БНБ, предвид нулевите лихвени нива по депозитни сметки в БНБ съгласно Общи условия за откриване на депозитни/инвестиционни сметки. Също така, УС упълномощи министъра на финансите при промяна на лихвените нива по Общите условия на БНБ да инициира откриване на депозити със срочност, съобразена със съответните референтни котировки на БНБ, но за период не по-дълъг от 6 месеца.

С оглед обособяване на ресурса на фонда, независимо от нулевите лихвени нива, през месец април 2012 г. в деня на последния падеж бе открит нов депозит със срок от 7 дни за сумата от 1 776.0 млн. лв. По този начин, средствата на фонда са обособени до промяна на условията, в зависимост от тенденциите в лихвените нива в съответствие с решението на УС, както и до одобряване на стратегия по управление на ресурса на фонда, във връзка с предложените изменения и допълнения на Закона за ДФГУДПС.

На 30 май 2012 г. в съответствие с нормативните разпоредби на чл.11 от ЗДФГУДПС по сметката на фонда в БНБ бяха трансферирани средства в размер на 310.1 млн. лв., като в деня на падежната дата на депозита (05.06.2012 г.) бе открито наново депозит със срок от 7 дни за общата сума от 2 086.0 млн. лв.

В допълнение, от месец декември 2011 г. не се начисляват лихви по депозитите на фонда предвид нулевите нива на референтните котировки, с които БНБ олихвява депозитите съгласно действащите Общи условия прилагани от БНБ при откриване на депозитни/инвестиционни сметки.

III. ОТЧЕТНОСТ

За отчитането на средствата на ДФГУДПС се прилагат правилата и изискванията на отчетността на централния бюджет.

Отчетът на ДФГУДПС е част от отчета за касовото изпълнение на централния бюджет към 31.12.2012 г., предоставен на Сметната палата в изпълнение на чл. 53, ал. 4 от Закона за Сметната палата за текущ контрол, оценка на риска и предварително проучване във връзка с одита.

Общият паричен ресурс към 31.12.2012 г. по сметка на фонда в БНБ е в размер на 2 086.88 млн. лв. В тази сума са включени:

- наличност на 01.01.2012 г. – 1 776.74 млн. лв.;
- трансфер от централния бюджет – 310.14 млн. лв.

За сумата от 2 086.0 млн. лв. е открита депозитна сметка в БНБ по решение на УС на фонда.

Отчетът за касовото изпълнение на фонда за периода 01.01.2012 г. – 31.12.2012 г. е представен в следната таблица:

| Показатели | Сума (хил. лв.) |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 1 | 2 |
| I. ПРИХОДИ | 0,0 |
| II. РАЗХОДИ | 0,0 |
| III. ТРАНСФЕРИ (СУБСИДИИ) - НЕТО | 310 142,1 |
| 1. Получен трансфер от централния бюджет | 310 142,1 |
| 1.1. По чл.11, ал.1 от Закона за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система, от тях: | 310 142,1 |
| - парични постъпления от приватизация, отчетени по републиканския бюджет за 2011 г. (чл.11, ал.1, т.1 от закона) | 223 534,0 |
| - приходи от концесии, отчетени по републиканския бюджет за 2011 г. (чл.11, ал.1, т.3 от закона) | 84 062,5 |
| - приходи от други източници, определени със закон или с акт на Министерския съвет - средства от глоби, имуществени санкции и неустойки, свързани с приватизационния процес по реда на чл. 8, ал. 8 (2) от ЗПСК (чл.11, ал.1, т.4 от закона) | 2 545,6 |
| IV. БЮДЖЕТНО САЛДО (ИЗЛИШЪК) (+) | 310 142,1 |
| V. ФИНАНСИРАНЕ | -310 142,1 |
| 1. Вътрешно финансиране (нетно увеличение (-)/нетно намаление (+)) | -310 142,1 |
| 1.1. Наличност в началото на годината в БНБ (+) | 1 776 740,2 |
| 1.2. Наличност в края на годината в БНБ (-) | -2 086 882,3 |

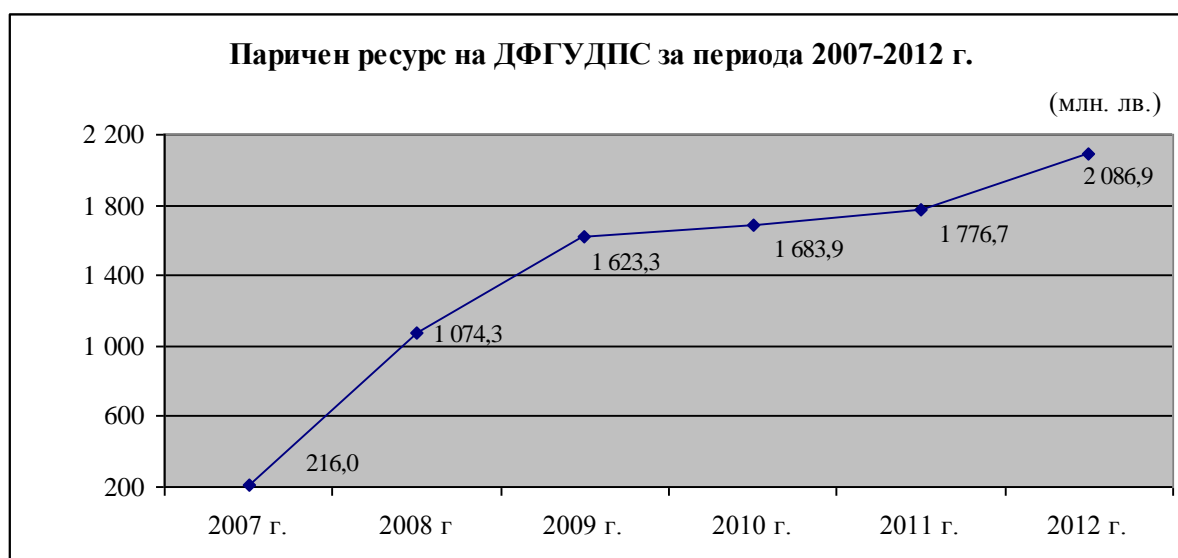
ЧАСТ ТРЕТА

ПУБЛИЧНОСТ

Министерството на финансите ежемесечно публикува данни за изменението на касовите потоци по сметката на фонда в БНБ на своята интернет страница*.

Постъпленията във фонда за съответния период и наличностите на средствата на фонда към края на съответните отчетни години, са представени в следната таблица:

| <i>ДФГУДПС</i> | | <i>/млн. лв./</i> | | | | | |
|-------------------------------------------|---------------|-------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|--|
| <i>За периода</i> | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | |
| Източници | 216,04 | 858,21 | 549,04 | 60,58 | 92,87 | 310,14 | |
| Трансфер от централния бюджет | 211,79 | 841,47 | 540,04 | 57,18 | 82,84 | 310,14 | |
| Лихви по депозити | 4,25 | 16,74 | 9,00 | 3,40 | 10,00 | 0,00 | |
| Наличности към края на периода по: | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | |
| Банки | 216,04 | 1074,25 | 1623,29 | 1683,87 | 1776,74 | 2086,88 | |
| БНБ | 216,04 | 1074,25 | 1623,29 | 1683,87 | 1776,74 | 2086,88 | |
| Банки | | | | | | | |
| Инструменти | 216,04 | 1074,25 | 1623,29 | 1683,87 | 1776,74 | 2086,88 | |
| Депозити | 216,04 | 1074,25 | 1623,29 | 1683,87 | 1776,74 | 2086,88 | |
| Други | | | | | | | |
| Вид валута | 216,04 | 1074,25 | 1623,29 | 1683,87 | 1776,74 | 2086,88 | |
| Лева | 216,04 | 1074,25 | 1623,29 | 1683,87 | 1776,74 | 2086,88 | |
| Валута (левава равностойност) | | | | | | | |



*www.minfin.bg, банер ДФГУДПС, Статистически данни, Отчетни данни за Сребърния фонд.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

ВЪНШЕН ОДИТ

На основание чл. 36, ал. 1 от Закона за Сметната палата и във връзка със заповед № ОД-4-213/18.06.2012 г. на заместник-председателя на Сметната палата, през 2012 г. бе извършен одит на отчета за изпълнението на централния бюджет (отчетът на ДФГУДПС е част от отчета за касовото изпълнение на централния бюджет) и на отчета за изпълнението на държавния бюджет на република България за 2011 г.

В одитен доклад № 04000021312, приет с Решение № 097 от 10.12.2012 г. на Сметната палата, не са налице основания за даване на препоръки към министъра на финансите по отношение на отчета на ДФГУДПС.